

OŠ "Mladost"
Osijek

	3.2. Ovo je moje	5. i 6. razred
--	------------------	----------------

<p>Sažetak nastavne jedinice</p> <p>Učenici će ponoviti sadržaje o piratstvu i plagijatima. Izradit će plakat i tako uočiti kako se vrlo jednostavno mogu napraviti plagijati. S pomoću programa Bojenje (<i>Paint</i>) napraviti će vlastiti autorski rad i na njemu istaknuti <i>copyright</i> znak. Uočiti će postojeća upozorenja na filmovima i mjere kršenja autorskih prava i prava proizvođača.</p>	<p>Cilj i ishodi učenja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisati čemu služe autorska prava i tko ima pravo na njih – stvoriti programom Bojenje svoj autorski rad i dopustiti korištenje označivanjem <i>copyright</i> znakom – razlikovati privatnu od javne objave autorskoga rada – znati navesti postupke kad se povrijede autorska prava
--	---

Korelacija: Likovna kultura, sat razrednika

Nastavna sredstva i pomagala: papir, kutija, plakat, bojice, ljepilo, videozapis, fotografije, tableti, projektor

Uvodni dio

15 minuta

Motivacijske aktivnosti

Učiteljica/učitelj s učenicima ponavlja gradivo petoga razreda. Prošle su godine naučili što je piratizacija, plagijatstvo i upoznali su se s pojmom *autorski rad*.

Svaki učenik dobiva list papira A5 formata. Jedan učenik dobrovoljac ne dobiva papir jer će imati drukčiji zadatak. Učenici na papir trebaju nacrtati životinju po vlastitome izboru: životinju koju najviše vole i to najljepše što mogu (mogu se pripremiti za sat tako da ju prethodno kod kuće uvijek bazu nacrtati u zadanome vremenu). Kad završe, crtež stavljaju u kutiju na učiteljičinu/učiteljevu stolu. Učenik koji nije crtao, ispred sebe ima veći hamer-papir za plakat. Dok drugi crtaju, on na plakat piše naslov: *Životinje*. Kako ostali učenici donose crteže u kutiju, tako ih on lijepi na plakat. Kad svi radovi budu zalijepljeni, u podnožju plakata napiše svoje ime i prezime. Plakat izložimo na vidljivo mjesto i analiziramo.

Pitanja:

- Što prikazuje plakat?
- Tko je izradio plakat? (Možda će učenici reći da je plakat izradio cijeli razred, ali je bit u tome da uoče potpis – time se dokazuje da je autor učenik koji je radio plakat, ali se koristio tuđim radovima.)

OŠ "Mladost"
Osijek

- Je li vas tko pitao smije li se koristiti vašim crtežima za plakat?
- Piše li igdje da je to vaše?
- Smijemo li taj plakat umnožiti i objaviti na nekome javnom mjestu, npr. na oglasnoj ploči u centru mjesta?
- Jeste li kada kopirali fotografije s interneta koristeći se njima za prezentacije, plakate i slično?

Objašnjenje:

Plakat prikazuje životinje. Izradio ga je učenik koji se potpisao. On se koristio radovima koji su se nalazili u kutiji. Međutim, kako je upotrijebio tuđe radove za svoj rad, to je plagijat. Nije nikoga pitao smije li upotrijebiti njihove radove i nigdje nije naveo autore izvornih radova. Takvi se plagijati često rade kad se rabe fotografije s interneta pri izradi prezentacija, plakata, kratkih videa i sl. Međutim, i učenici koji su crtali životinje pogriješili su kad su svoje radove predali u kutiju. Zašto? Iako oni znaju da je crtež njihov, kako to može znati netko drugi ako rad na neki način ne obilježimo i ne zaštitimo?

Potpis je u realnome svijetu oznaka autora. I kad se potpišemo na neki kreativni rad (kao što su to u ovome slučaju crteži životinja), mi dokazujemo da je taj rad naš (autorski rad). Svi autori imaju i određena autorska prava. Autorsko pravo je pravo koje imaju autori književnih, znanstvenih i umjetničkih djela (autorska djela), a koje im daje pravo upotrebe ili odobrenja drugima za upotrebu toga djela, a uključuje i sustav zaštite tih prava.

Potrebno je objasniti učenicima da je dokaz autorskoga djela naveden na kraju književnoga djela ili znanstvenoga rada, a na rubovima (obično u donjem desnom kutu) likovnoga djela. Oni umjetnički radovi koji dolaze u digitalnome obliku ili su objavljeni na internetu imaju oznaku ©. To je *copyright* znak (oznaka autorskoga prava). Uz ime i prezime osobe čije umjetničko djelo jest, taj znak prikazuje autorska prava te osobe na izvorno djelo.

Glavni dio

25 minuta

Aktivnost 1

15 minuta

Učenici su podijeljeni u šest skupina (ta se podjela može napraviti odmah na početku nastavnoga sata kako tijekom sata na to ne bismo gubili vrijeme).

Svaka skupina dobije zadatak napisan na listiću (prilog 1).

Učenici po skupinama trebaju proučiti vrste licenci kojima se pojedini rad može zaštititi. Nakon što su to, na stranici: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=hr>, proučili zadatak je svake skupine napraviti jednu mapu na radnoj površini s fotografijama životinja s licencom koju su proučavali.

Peti je zadatak za svaku skupinu isti: učenici trebaju sastaviti kratko izvješće o radu skupine: što su trebali napraviti, što koja licenca označava te prikazati fotografije koje su pronašli pod tom licencom. Slijedi kratka prezentacija svake skupine nakon čega se prelazi na sljedeću aktivnost, a to je stvaranje vlastitoga uratka i njegovo licenciranje.

OŠ "Mladost"
Osijek

Aktivnost 2

10 minuta

Napomena za učitelje: Korisno je prije sata upoznati program *Paint* ili Bojenje kako bi znali učenicima objasniti način njegova korištenja.

Učenici imaju tablete kojim će se koristiti za ovu aktivnost. Trebaju pronaći program Bojenje ili *Paint* (nalazi se u svim Windowsima) te nacrtati nešto po vlastitome izboru (bilo što: od životinje ili biljke do auta, lutke ili nekoga drugog detalja nežive prirode). Ispod crteža trebaju se potpisati (ime, prezime i razred) i staviti *copyright* znak – ©. Znak mogu napraviti tako da napišu slovo c i oko njega naprave kružnicu ili ga mogu umetnuti tako da unutar sustava Windows potraže kartu znakova. Otvorit će im se prozorčić s ponuđenim znakovima, odaberu © i umetnu traženi znak.

Učenici isprobavaju mogućnosti programa, dajemo im vremena koliko trebaju kako bi napravili rad. Valja ih upozoriti da rad treba biti originalan, maštovit te da ne crtaju što i njihovi kolege. Ako je rad sličan ili isti onomu što su nacrtali drugi, tada se taj rad ne smatra autorskim i ne mogu ostvariti autorska prava.

Kad naprave što je od njih traženo, učenici rad spremaju u dokumente.

Završni dio

5 minuta

Učenicima prikažemo (računalo spojeno na projektor) sliku s početka nekoga, npr. dokumentarnoga, filma gdje se vidi upozorenje da je djelo zaštićeno autorskim pravom i pravom proizvođača.

UPOZORENJE!

Zakonom su zaštićena sva prava proizvođača i vlasnika snimljenoga djela na tome DVD-u. Vlasnik autorskih prava ustupio je program (uključujući bez ograničenja i zvučni zapis) koji se nalazi na tome DVD-u isključivo za kućnu uporabu. Ako nije drukčije navedeno, sva su ostala prava snimljenoga djela pridržana. Zabranjeno je prikazivanje na drugim mjestima poput zrakoplova, klubova, crkava, bolnica, hotela, naftnih platforma, zatvora, škola i brodova ako vlasnik snimljenoga djela nije drukčije naveo. Strogo je zabranjeno svako neovlašteno umnožavanje, montiranje, prikazivanje i unajmljivanje, razmjenjivanje, iznajmljivanje, javno prikazivanje, prenošenje i/ili emitiranje u cijelosti ili bilo kojega dijela. Svaki takav postupak povreda je prava vlasnika snimljenoga djela i podliježe kaznenom progonu.

Netko od učenika naglas čita upozorenje te ponovimo gdje je zabranjeno prikazivanje te naglasimo da je zabranjeno umnožavanje kao i da svaka povreda prava proizvođača i vlasnika snimljenoga djela podliježe kaznenomu progonu.

Učenicima se prikažu i fotografije koje imaju *copyright* znak i ime i prezime (nalaze se na kraju dokumentarca) kao primjer dobro zaštićenoga djela.

OŠ "Mladost"
Osijek

Dodatne aktivnosti

Samostalno stvarati vlastiti portret na stranici: www.picassohead.com, koristeći se ponuđenim elementima.

Obiteljske aktivnosti

Razgovarati o plagijatima i piratstvu (što se kopira, „skida“ s interneta). Razgovarati o kaznenim mjerama. Zajedno napraviti autorsko djelo i podijeliti ga s poznanicima e-poštom (npr. Google+).

Literatura

<https://www.dziv.hr/hr/intelektualno-vlasnistvo/autorsko-pravo/autorsko-djelo/>

http://hr.wikipedia.org/wiki/Autorsko_pravo

<http://www.commonsemmedia.org/educators/lesson/my-creative-work-k-2>

<https://creativecommons.org/licenses/?lang=hr>

Prilozi

1. SKUPINA

http://www.petzanet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-3.2-Ovo_je_moje-prilog1.pdf

1. Na mrežnoj stranici: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=hr> pročitaj o licencama.
2. Prouči o licenci **Imenovanje** .
3. Na <http://search.creativecommons.org/?lang=hr> stranici pronađi fotografije životinja koje imaju licencu Imenovanje.
4. Na radnoj površini napravi datoteku koju ćeš nazvati *Imenovanje* i u nju spremi fotografije koje pronađeš.
5. Pripremi kratko izvješće o zadatku svoje skupine.

2. SKUPINA

http://www.petzanet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-3.2-Ovo_je_moje-prilog1.pdf

1. Na mrežnoj stranici: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=hr> pročitaj o licencama.
2. Prouči o licenci **Imenovanje – Dijeli pod istim uvjetima** .
3. Na <http://search.creativecommons.org/?lang=hr> stranici pronađi fotografije životinja koje imaju licencu Imenovanje – Dijeli pod istim uvjetima.
4. Na radnoj površini napravi datoteku koju ćeš nazvati *Imenovanje – Dijeli pod istim uvjetima* i u nju spremi fotografije koje pronađeš.
5. Pripremi kratko izvješće o zadatku svoje skupine.

OŠ "Mladost"
Osijek

3. SKUPINA

http://www.petzanet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-3.2-Ovo_je_moje-prilog3.pdf

1. Na mrežnoj stranici: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=hr> pročitaj o licencama.
2. Prouči o licenci **Imenovanje – Bez prerada** .
3. Na <http://search.creativecommons.org/?lang=hr> stranici pronađi fotografije životinja koje imaju licencu Imenovanje – Bez prerada.
4. Na radnoj površini napravi datoteku koju ćeš nazvati *Imenovanje – Bez prerada* i u nju spremi fotografije koje pronađeš.
5. Pripremi kratko izvješće o zadatku svoje skupine.

4. SKUPINA

http://www.petzanet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-3.2-Ovo_je_moje-prilog3.pdf

1. Na mrežnoj stranici: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=hr> pročitaj o licencama.
2. Prouči o licenci **Imenovanje – Nekomercijalno** .
3. Na <http://search.creativecommons.org/?lang=hr> stranici pronađi fotografije životinja koje imaju licencu Imenovanje – Nekomercijalno.
4. Na radnoj površini napravi datoteku koju ćeš nazvati *Imenovanje – Nekomercijalno* i u nju spremi fotografije koje pronađeš.
5. Pripremi kratko izvješće o zadatku svoje skupine.

5. SKUPINA

http://www.petzanet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-3.2-Ovo_je_moje-prilog5.pdf

1. Na mrežnoj stranici: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=hr> pročitaj o licencama.
2. Prouči o licenci **Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima** .
3. Na <http://search.creativecommons.org/?lang=hr> stranici pronađi fotografije životinja koje imaju licencu Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima.
4. Na radnoj površini napravi datoteku koju ćeš nazvati *Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima* i u nju spremi fotografije koje pronađeš.
5. Pripremi kratko izvješće o zadatku svoje skupine.

OŠ "Mladost"
Osijek

6. SKUPINA

http://www.petzanet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-3.2-Ovo_je_moje-prilog6.pdf

1. Na mrežnoj stranici: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=hr> pročitaj o licencama.
2. Prouči o licenci **Imenovanje – Nekomercijalno – Bez prerada** .
3. Na <http://search.creativecommons.org/?lang=hr> stranici pronađi fotografije životinja koje imaju licencu Imenovanje – Nekomercijalno – Bez prerada.
4. Na radnoj površini napravi datoteku koju ćeš nazvati *Imenovanje – Nekomercijalno – Bez prerada* i u nju spremi fotografije koje pronađeš.
5. Pripremi kratko izvješće o zadatku svoje skupine.

